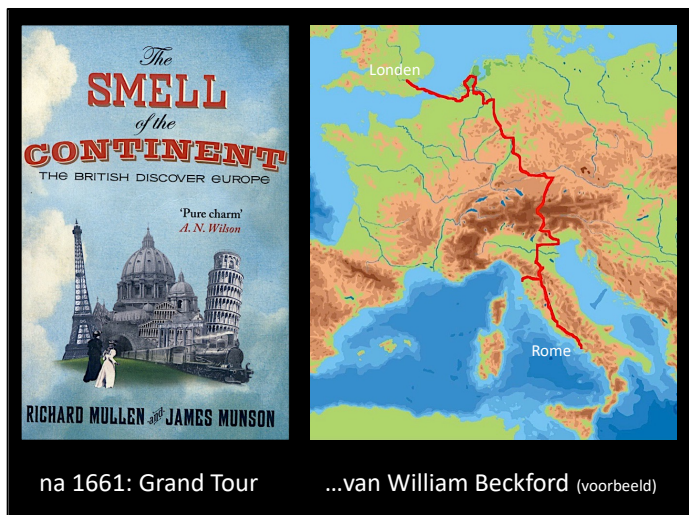


# Met dank aan Mussolini

## Rome

Natuurlijk was Rome met zijn vele pelgrims en gelovigen al eeuwenlang een toeristenstad. Met kerken, kloosters en nieuwe wegen schiepen verschillende pausen een bedevaartoord. Daar kwam vanaf de 17<sup>e</sup> eeuw de culturele elite bij die op Grand Tour naar Rome ging om kennis te vergaren over het rijke culturele verleden.



Maar degene die Rome openlegde voor grote mensenmassa's die niet alleen het katholieke erfgoed bezochten, maar ook op zoek gingen naar de klassieke oudheid van de glorieuze eigen tijd, dat was Mussolini.



Hij wilde van Rome een wereldse hoofdstad maken door in 1929 met de paus het Pact van Lateranen te

sluiten waarin het grondgebied van de katholieke kerk teruggebracht werd tot Vaticaanstad. Als tegemoetkoming verbouwde Mussolini de 'oprit' naar de Sint-Pieter van twee smalle straatje tot één grote brede boulevard, de Via della Conciliazone, waar toeristen nu selfies nemen.



Maar dat is niet het enige. Vanaf 1924 verbouwde hij de hele stad op planmatige wijze. Tijdens zijn regeerperiode verdubbelde hierdoor het inwonertal van Rome. Hij liet vele woonwijken bouwen met nieuwe voorzieningen en wegen. Waar hijzelf echter het meeste sier mee maakte zijn de 'keizerlijke plannen' die uit moesten groeien tot grote toeristenattracties.

Bron: Bodenschatz: Städtebau für Mussolini

### Fascistische stedenbouw in Rome (1922-1945)

Inwoners	Keizerlijke plannen	Doelen
1921 – 691.661	<ul style="list-style-type: none"> <li>- 1924 start Via del Mare</li> <li>- 1925 Gouvernement Rome</li> <li>- 1928 start Via Dell'Impero</li> <li>- 1928 Foro Mussolini (sportstad)</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Rome als hoofdstad</li> <li>- Open leggen antieke stad</li> <li>- Rome aan zee (regio)</li> </ul>
1931 – 1.009.244	<ul style="list-style-type: none"> <li>- 1929 Pact van Lateranen</li> <li>- 1931 structuurvisie</li> <li>- 1932 opening Via Dell'Impero</li> <li>- 1936 regionaal perspectief</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Nieuwe grote gebouwen</li> <li>- Verbetering infrastructuur</li> <li>- Tertiaire sector in centrum</li> <li>- 'Krotopruiming'</li> <li>- Uitbreidingswijken</li> <li>- Voorzieningen</li> <li>- ...etc....</li> </ul>
1941 – 1.415.000	<ul style="list-style-type: none"> <li>- 1937 Via della Colciliazone</li> <li>- 1937 start expowijk E42</li> <li>- 1940 / 1944 Olympische Spelen</li> </ul>	

In de Baedeker reisgids van 1930 (met een plattegrond uit 1925) stonden enkele toeristenattracties die in eerdere gidsen nog niet stonden, zoals het Forum Romanum en de sportstad Foro Mussolini. Hoe komt dat?





Het Forum Romanum was lange tijd een achterbuurt met veel ruïnes uit de oudheid.

Tijdens een toespraak in 1926 zei Mussolini hierover: "Gij zult de majesteitlijke kerken van het christelijke Rome verlossen van parasitaire, profane bouwsels. De eeuwenoude monumenten van onze geschiedenis moeten machtig uitlichten in de voor hen noodzakelijke leegte."

Een jaar later begon de sloop van deze achterbuurt.



Daar was al een sloopoperatie ten oosten van het Forum Romanum aan vooraf gegaan, waar hij een weg aanlegde naar zee, de Via dei Mare.



Het sluitstuk van deze keizerlijke operatie was de Via Dell'Impero, de paradedstraat waar hijzelf in 1932 glorieerde en in 1945 de afgang blies.



Deze is, onder een nieuwe naam en na een lange periode als drukke verkeersweg, nu een wandelpromenade voor zowel de plaatselijke bewoners als toeristen, voor iedereen eigenlijk.



Ter meerdere eer en glorie van hemzelf probeerde Mussolini tot twee keer toe ook de Olympische Spelen naar Rome te halen.

## Olympische Spelen in *Europese steden*

1896 Athene

1900 Parijs

1908 Londen

1912 Stockholm

1920 Antwerpen

1924 Parijs

1928 Amsterdam

1936 Berlijn

~~1940 Rome~~

~~1944 Rome~~

1948 Londen

1952 Helsinki

1960 Rome

1972 München

1992 Barcelona

2004 Athene

2012 Londen

2024 Parijs



Daarvoor realiseerde hij al bij voorbaat enkele sportgebouwen ten noorden van het centrum. Deze deels bestaande sportstad noemde hij vervolgens Foro Mussolini-Italico vanwege het partijbureau van de fascisten dat hij er liet bouwen.



1932 opening marmarstadion

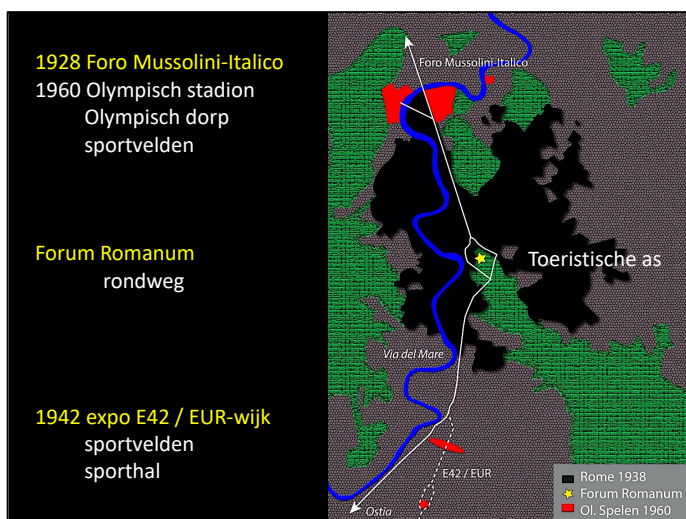
1937 partijbureau van fascisten

Ook de wereldexpo van 1942 wilde hij op zijn naam schrijven. Daarvoor liet hij een geheel nieuwe wijk ten zuiden van de stad bouwen, de E42-expowijk.



E42  
EUR-wijk

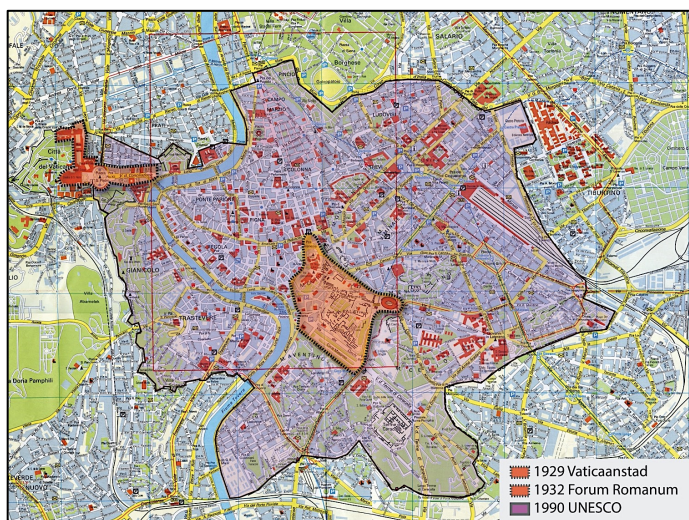
Door het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog gingen beide evenementen echter niet door.



Met het 'vrij leggen' van het Forum Romanum en de rondweg die aansluit op de nieuwe weg naar zee, alsmede de aanleg van het Olympisch terrein in het noorden en expoterrein in het zuiden, creëerde Mussolini een toeristische as op een hoger schaalniveau. Een vroege vorm van toeristen-spreiding zou je dit kunnen noemen.

In 1960 kwamen de Olympische Spelen dan uiteindelijk toch naar Rome. Zonder blikken of blozen werden het Foro Mussolini-Italico en de E42-expowijk van Mussolini gebruikt.

Opmerkelijk is ook dat tijdens deze Olympische Spelen 4% van de overnachtingen bij particulieren plaatsvond - een vroege vorm van Airbnb zou je kunnen zeggen - en 18% bij katholieke instellingen. Volgens de communistische krant De Waarheid uit die dagen zouden hierdoor veel kleine hotels kopje onder zijn gegaan.



Sinds 1990 is het gehele centrum van Rome, inclusief Vaticaanstad, een door UNESCO beschermd stadsgezicht. De spreidingsgedachte van Mussolini, toentertijd een megalomane gedachte, heeft niet standgehouden. Weinig toeristen bezoeken zijn attracties in het noorden en zuiden van de stad. Het Forum Romanum en Vaticaanstad zijn daarentegen de huidige topattracties geworden binnen een centrum dat in zijn geheel UNESCO-erfgoed is.